

РЕЦЕНЗИЯ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

от проф. д-р Божидар Ангелов,

СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по начална и предучилищна педагогика

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна педагогика)
Факултет по начална и предучилищна педагогика
СУ „Св. Климент Охридски“
Катедра „Предучилищна и медийна педагогика“

**ТЕМА: ОБРАЗОВАТЕЛЕН МОДЕЛ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА
УМЕНИЯТА ЗА ОБЩУВАНЕ НА 5-7 ГОДИШНИТЕ ДЕЦА В
СЕМЕЙСТВОТО**

Автор: Вяра Атанасова Богатева

Научен ръководител: проф. д-р Радослав Пенев

1. Структурни параметри на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 263 страници и се състои от увод, програмна ориентация на изследването, пет глави, заключение и изводи, и литература. Илюстриран е със 100 таблици и схеми, и 93 диаграми. Приложенията са в отделно книжно тяло в обем 107 страници. Библиографията включва 127 заглавия, от които 83 на кирилица, 22 на латиница и 22 източници от Интернет.

В структурен план, дисертационният труд съдържа всички актуални компоненти за оценката му: програмна ориентация на изследването; теоретичен анализ на проблемната област; понятийна

визия, организация и методика на изследването, представящи терминологията, основните задачи и етапи, целевите групи и методическа система за проучване и стимулиране на равнището на уменията за общуване в семейството на 5-7 годишни деца; анализ на резултатите от констатиращия и формиращ етап на експеримента.

Авторефератът е коректно поднесен и съответства на дисертацията.

2. Съдържателни параметри на дисертационния труд.

В увода докторантът представя актуалността на проблематиката в контекста на общуването като социален феномен за ранната социализация на децата в семейството и стратегията на позитивното родителство за стимулиране уменията на децата за общуване. Тази визия е конкретизирана в **„Програмната ориентация на изследването“** като концептуални параметри по посока на образователните възможности и параметри на педагогическото взаимодействие за оптимизация на общуването „родители-деца“ в съвременното българско семейство.

В този план следва да отбележа следните **позитивни акценти**:

- Прецизното формулиране на целевите, обектните, предметни и хипотетични акценти на изследването по посока спецификата на фамилната комуникация и формиращите проекции на образователното съдържание в детската градина за стимулиране на общуването между 5-7 годишните деца и техните родители;

- Извеждането на ясни и точни етапи, задачи и очаквани резултати от експерименталното изследване.

Първа Глава. Теоретичен анализ на проблемната област представя спецификата на общуването като социален феномен и проекцията му върху развитието в детството, ролята на семейството като

социализиращ фактор и възпитателна среда, спецификата в общуването между родителите и децата, както и стратегии и технологии за общуване с децата и сътрудничество със семейството.

Позитивният акцент в теоретичната интерпретация на проблемната област е свързан с логическата последователност и взаимовръзката на интерпретираната проблематика.

Втора Глава. Понятийна визия, организация и методика на изследването конкретизира представените в програмната ориентация технологичните параметри като понятийна и методическа система за проучване и стимулиране на уменията за общуване на децата в семейството.

Позитивни акценти в терминологичната обосновка и изследователските параметри:

- Прецизно формулирани работни понятия – „общуване в семейството“, „фамилна междуличностна перцепция“, „фамилна комуникация“, „компетентност на детето за фамилна комуникация“, „умения на детето за общуване в семейството“;

- Детайлно разработени критерии и показатели за проучване на уменията на децата за общуване в семейството, с връстниците и учителите.

В Трета Глава. Анализ на резултатите – предварителен етап на изследването се проучват и анализират параметрите на наличната образователна тематика, свързана с развитие на уменията за общуване в семейството, в рамките на пет програмни системи за предучилищно образование, като ориентации на педагогически специалисти и родители, и се достига до извода за необходимост от неговата оптимизация.

В този план, могат да се посочат следните **позитивни акценти:**

- Обхват на достатъчно на брой респонденти от различни населени места;

- Процедури за дескриптивна статистика, за извеждане на профила на респондентите, за сравнителен анализ на ориентациите, за зависимост между променливите, с прилагане на тестът за корелация на Пийърсън за отчитане на налична корелация, между броя на ситуациите и оценката на цялостната тематика.

Четвърта Глава. Теоретико-експериментален модел за стимулиране на уменията за общуване в семейството представя формация образователния модел „Семеен свят“, структуриран в седемнадесет педагогически ситуации, разделени в три тематични блока.

Като приноси акценти следва да посоча тяхната детайлна разработка като цели, очаквани резултати, предварителната им оценка от научни работници, педагогически специалисти, студенти и родители, и описанието им като реална апробация, подкрепена и с мултимедийни продукти.

В Пета Глава. Анализ на резултатите – констатиращ и контролен етап на изследването е налице сравнителен анализ на резултатите на двата етапа от гледна точка на уменията на 5-7 годишните деца за фамилна перцепция, комуникация и интеракция като ориентации на родители и педагогически специалисти и следва да отбележа като **приносен акцент** реализираните формации проекции на образователното помагало „Семеен свят“.

Заклучението и изводите отразяват постиженията на дисертационния труд и са отправна точка за оптимизиране системата на предучилищното образование в контекста на предложената и апробирана

система от педагогически ситуации.

3. Основни приноси на дисертационния труд.

- Обстойна теоретична обосновка на изследваните феномени със собствена визия в представянето им в контекста на формулирани понятия, отправна точка за разработване на формираща методическа система;

- Детайлно изведени критерии и показатели за проучване на уменията на децата за общуване в семейството, реализирани в констатиращия и контролния етапи на експеримента.

- Прецизност, коректност и статистическа обосновка на изследователските данни, подкрепени с таблици, фигури и диаграми;

- Наличие на разработен и апробиран авторски теоретико-експериментален модел за стимулиране на уменията за общуване в семейството.

В заключение, посочените позитивни акценти и приносни моменти ми дават основание да дам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд и да предложа с убеденост на научното жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна педагогика) на Вяра Атанасова Богатева.

София

16.05.2017

Рецензент: .....

/проф. д-р Б. Ангелов/